

MAGYAR-HOLLAND SZEMLE

TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP

A „MAGYAR-HOLLAND TÁRSASÁG” HIVATALOS LAPJA.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VIII., ÜLLŐI-UT 4 SZ
TELEFONSZÁM: 38-4-90.

A „Magyar-Holland Társaság” tagjai díjmentesen kapják,

Megjelenik havonta

Hollandia új kereskedelem- és gazdaságpolitikai célja.

Néha kis államok felé fordul a külföld figyelve, amelyeknek belpolitikai vagy gazdaságpolitikai rendszabályai egyébként nem nagyon állanak a világ érdeklődésének központjában. Az a körülmény, hogy egy kis országban lejátszódó eseményeket szoros összefüggésbe lehet hozni a külföldi eseményekkel — szolgáltathat csupán közvetlen okot erre. Ez az eset forog fenn azokkal a belpolitikai és kereskedelempolitikai rendszabályokkal kapcsolatban, amiket Hollandia életbeléptetni jónak látott.

A külföldi sajtó közölte, hogy Hollandia elhatározta a szabad kereskedelem megszüntetését s a védővamos államok sorába való beilleszkedését, megtagadva ezáltal ősi hagyományait. Ezzel szemben azonban megállapítható, hogy az új hollandi elhatározás a viszonyossági vámok bevezetésével és a mezőgazdaság és kertészet nagyarányú megsegítésével semmiesetre sem jelentik a régi elvek feladását.

A hollandi kormány kijelentette — és ezzel a kijelentéssel összhangba került a legrégebb szabadkereskedelmi elmélettel — hogy a tervezett viszonyossági vámok egyáltalában nem jelentik a szabadkereskedelmi gondolatától való eltérést. Az időközben a második kamara által elfogadott törvénytervezet indokolásából tűnik ki, mi e vámoknak tulajdonképeni céljuk. A törvénytervezet megfelelő eszközt akar adni a kormány kezébe, hogy annak az államnak, amely Hollandiát más államoknál kedvezőtlenebbül kezeli vagy olyan módon lép föl, mely Hollandia életbevágó érdekeit sérti, tudtára adja, hogy a hollandi kormány nem olyan fegyvertelen, mint azok az államok, amelyek kereskedelempolitikai téren állandóan feltétlen többkedvezményre törekednek. Remélik, hogy e rendszabályok a kereskedelempolitikai helyzetet meg fogják szilárdítani Hollandiában oly esetekben, amikor kereskedelmi szerződések fenn nem állanak vagy a másik szerződő fél részéről felmondás fenyeget vagy maga Hollandia kívánja a szerződést fel-

mondani. A kormány határozottan kijelenti, hogy a tervezet a hollandi vám- és kereskedelmi politikát érintetlenül hagyja és ezt a felfogását azzal védelmezheti, hogy a tervezet a reciprocitási gondolatnak semmiféle koncessziót sem tesz és főleg a kereskedelmi szerződések megkötésénél az alkudozások rendszeréhez való átmenetet sem jelenti, ellenben lehetővé teszi a kormánynak, hogy viszonyossági alapon beviteli tilalmakat és vámemeléseket léptessen életbe oly országokból származó árukra, amelyeknek kereskedelmi kapcsolatai Hollandiával szerződésileg szabályozva nincsenek vagy azok Hollandia érdekeit határozottan sértik.

A kormány, mely tehát — mint azelőtt — ragaszkodik a szabadkereskedelem elvéhez, éppúgy kitart a feltétel nélküli legtöbb kedvezmény mellett is. Az új fegyvert tehát csak azért fogják alkalmazni, hogy szembeszálljanak azon államok autarchikus hajlandóságaival, amelyek azt hiszik, hogy azokat oly országokkal szemben is igénybe kell venniök, amelyeknél addig legtöbb kedvezményes szerződésekkel kötve voltak. Már maga az a tény, hogy a németalföldi kormány elhárító fegyver fölött rendelkezik és el van határozva annak alkalmazására, a kormány véleménye szerint sok esetben alkalmas lesz arra, hogy a másik tárgyaló felet engedékenyebbé tegye.

A hollandi kormány a hazai mezőgazdaság és kertészet helyzetét úgy akarja megszilárdítani, hogy a mezőgazdasági kivitel monopolizálására törekszik. A kivitel most erősen szétforgácsolódik, a kínálat túlnagy, amit a külföldi vevők a maguk javára használnak ki. Centralizáció esetén ez a veszély nem olyan nagy. A kivitel centralizálása mellett a kormány már felhatalmazást akar kapni arra, hogy megteremtse ugyanazt a bevitelnél. Éppen ezt a határozmányt értették félre sokszor a külföldön és gyakran volt olvasható a lapokban, hogy a hollandi kormány külkereskedelmi monopóliumot szándékozik létesíteni, tehát olyan lépésre vállalkozik, amelyet ma — talán Szovjetország kivételével — egyetlen ország sem tett, Hollandia sem, mert hisz nem lehet külkereskedelmi monopóliumot bevezetni szilárd belföldi tervgazdálkodás nélkül! A kormánynak az a nézete, hogy a belföldi piacot legalább annyira kell az ország saját termelése számára fenntartani, hogy a külföld ne áraszthassa azt el dumping- és letörési áraival. A kormány ezenkívül a termelés szabályozása révén — mely gyakorlatilag a vetési terület korlátozásában nyilvánul meg — kívánja a kínálat és kereslet között az egyensúlyt helyreállítani. A kormány kijelentette, hogy a retorziós rendszabályokról gondoskodó törvényt csak akkor kívánja alkalmazni, ha az elkerülhetetlen.

Ugyanez az eset a clearing-törvénnyel, amit a kamara már régebben elfogadott, sőt végrehajtási határozmányait is kiadták és most nincs egyéb szükség, mint azon országok megjelölésére, amelyek ellen a törvény irányul. Közismert dolog, hogy ezt a törvényt elsősorban Németország ellen hozták és a hollandi köz-

vélemény általában kívánja annak alkalmazását is, főleg amióta Németország a transfermoratórium meglepetésével keltett ismét csalódást Hollandiában. A hollandi kormány kijelentette azonban, hogy tudatában van annak, miszerint a törvény alkalmazása majdnem egyenlő volna a gazdasági hadüzenettel és ezért annak a keresztülvitelét még alaposan meg akarja fontolni.

A kormány további szándéka, hogy a fennálló és a beviteli kontingensre vonatkozó előírásokat reformálja, amelyek a gyakorlatban nem voltak mindig teljesen kielégítőek. Még senkisé sem tudja, hogyan fog ez a reform sikerülni.

Holland-India hasonlóképpen elhatározta a kontingentálások bevezetését, az ú. n. szabad kontingentálások rendszerét kívánja alkalmazni. Ezalatt a következőket érti. Míg az anyaország kontingentálásai olyképpen történnek, hogy minden beviteli országnak a korábbi bevétel bizonyos százalékát engedélyezik, addig Holland-Indiában csak az összebevitt kontingentálják, a bevétel azonban az összkontingens keretén belül szabad marad, úgy, hogy a legolcsóbb szállítóknak vannak a legjobb kilátásai.

A hollandusok nem hagyják magukat . . .

A „Pesti Napló“ írja: Hollandia veteményes kertté alakította át földjét. Hogy milyen mértékben, láthatóvá teszi az az adat, amely szerint harminc évvel ezelőtt körülbelül 400 millió pengőért vitt ki főzeléket, vaját, sajtot és más ehhez hasonló agrárterméket. 1930-ban 1200 millió pengőre rúgott e kivitele. A kis ország jóléte erre volt alapozva. Mind többet fektettek be, egyre mélyebben ástak, fokozták a tehének tejelőképességét s bizakodóan néztek a jövőbe. Kivitelük túlnyomó részben Németországba és Angliába irányult.

De egyszerre csak Németország azt üzenté, hogy ő maga is tud kalarábét, borsót és salátát természeteni, vajra nincsen szüksége, mert jó neki a kókuszszír is. Anglia szintén ilyesfélét üzent, a brit farmereket előnyben kell részesíteni. Persze a hollandi teheneket nem lehetett leölni, a földek tovább is ontották a főzelékeket, sőt a Zuider-tó lecsapolásával 200.000 hektár kitűnő földdel növekedett a megművelhető terület. Ma Hollandiában 4—5 fillér egy liter tej s egy kiló sajt 42—45 fillér. Százötven év óta nem volt ilyen olcsó ez a két árucikk. A főzeléknek pedig egyáltalán nincs ára, egyrészt kiszórják a szemétkébe.

A hollandusok természetesen nem hagyják magukat falhoz állítani. A „ha te úgy, én is úgy!“ elvét viszik át a gyakorlatba. Eddig a sörárpát Németországból hozatták. A wageningeni mezőgazdasági főiskolán most különböző magokkal kísérleteznek, hogy hazai földben természetessék az árpát, amelyre szükségük van. A német árpa természetesen így elveszíti egyik legjobb és legbiztosabb piacát. S nemcsak az árpával ütnek vissza a hollandusok; Angliának azt mondják, tartsa meg az iparcikkeit, majd gyártanak ők maguk. Ma még nem, de holnap!

A szélmalomok védelme.

Lambrecht Kálmán dr. egyetemi tanár írja a „Pesti Hirlapban“:

„A minap rádióelőadást tartottam arról, hogy meg kell mentenünk a magyar szélmalomokat. Kifejtettem, hogy Hollandiában négyezernél több malom áll társadalmi védelem alatt. Évekkel ezelőtt megalakult már a „holland malombarátok egyesülete“, akik tudják, mit jelent a sokhelyütt egyhangú hollandi táj számára a kalimpáló szélmalom. Ez a társadalmi egyesület nagy pénzt áldoz arra, hogy minden haldokló szélmalmot megmentsen. Évi járadékot biztosítanak a számára s ha ez sem elég, úgy megveszik a gyáripari versenyben elbukó szélmalmot, hogy ki ne vesszen a holland tájból a vígan kelepelő szélmalom fürge mozgása. Hivatkoztam arra, hogy Franciaországban, Angliában és Németországban részben társadalmi, részben hatósági védelem alá helyezték már a szélmalomokat, amelyeket a táj szépsége érdekében védendő műemlékeknek tekintenek. Derscheid, a belga Kongó természetvédelmi parkjának titkára, nemzetközi mozgalmat szervez a pusztuló szélmalomok védelmére. Tudom, hogy aki látott az Alföld végtelen rónáiba mozgást vivő kelepelő szélmalmot, annak nem kell külön megmagyarázni, mennyit veszítenénk, ha még megmaradt szélmalmaink is elnémulnának!“

Lambrecht Kálmán dr. ezzel kapcsolatban két szélmalomárnak hozzáintézett levelét közli, akik azt panaszolják, hogy a vasárnapi munkaszünetről szóló rendelet teszi lehetetlenné a szélmalomok létezését, amennyiben a kényszerű szünet keresetük 25%-ától fosztja meg őket. Ha a hollandi és más külföldi országok e téren tett lépéseire gondolunk, felmerül a kérdés, nem volna-e kívánatos magyar részről is megfontolása annak, hogy milyen érdek fűződik a magyar szélmalomok fennmaradásához!

Magyar-holland krónika.

Vilma királynő ünneplése.

Vilma holland királynő születésének 53. és trónralépésének 35. évfordulóját egész Hollandiában nagy ünnepekkel ülték meg.

Egy holland tudós halála.

A Pesti Hirlap írja: Alig 50 éves korában fejezte be életét *Storm van Leeuwen* leideni egyetemi tanár. Rendkívüli volt mint ember és rendkívüli volt a pályafutása. Mint holland tiszt fia kadetiskolában nevelkedett és ő is lovastiszt lett a keletindiai gyarmatokon, míg súlyos malária a szolgálat abbahagyására nem kényszerítette. Ekkor orvosi tanulmányokhoz fogott és azoknak elvégzése után Utrechtben folytatott gyakorlatot. Tudományos dolgozatai csakhamar feltűnést keltettek és 1920-ban meghívták a leideni egyetem gyógyszerészeti tanszékére. Leghíresebbek a klimatológia, valamint az allergiás betegségek terén végzett kutatásai. Allergia alatt értjük azt a jelenséget, hogy valakinek szervezete az átlagtól eltérően hat vissza bizonyos külső ingerekre. Ide tartozik a tavaszi nátha, az asztma, bőrkiütések és a migrénes főfájás. Az általa szerkesztett allergiás kamrákban csak szűrt és minden ártó elemtől megfosztott levegő kerülhetett és ott tartózkodásra gyógyulnak az ilyen túlérzékeny betegek. Tanulmányai mellett megmaradt a sport barátjának is. A napi-sajtóban is készséggel szólt hozzá minden közérdekű kérdéshez, népszerű cikkekben hevesen küzdött a Zeileis ügy, a földszugárzási szédélges és minden kuruzslás ellen. A modern belgyógyászat egyik vezér egyéniségét vesztette el benne.